18.06.2018 Version 2.1

Viggo Sørensen, Nina Grøftehauge:

REDAKTIONS-MANUAL

www.jyskordbog.dk

i iLEX-format

Indhold

Signaturer og betegnelser			1
Artikelstruktur i hovedtræk			2
Kommentarer til de viste elementer spec. om <betydningsnuance> spec. om <faste-forbindelser> spec. om <hertil-gruppe></hertil-gruppe></faste-forbindelser></betydningsnuance>		9 9 10	3-10
Bøjningsl	ategorier		11-13
Mixed cor	ntent elementer		14-17
JO Tastaturer			18
iLEX Shortcuts			19
Template Nyt Artikeldokument			20

Signaturer og betegnelser

1) **Elementer** i JO iLEX omtales i det følgende med deres navne fra ordbogens html-skema: <artikel>, <homref>, <historik>, <forb.-form> etc., og de markeres i oversigterne som rektangler (med skemanavne uden <>). Elementerne fordeler sig på 5 typer:

a) Transit-elementer, som udelukkende spiller en strukturel rolle (idet de holder sammen på underafsnit og derfor er en god hjælp ved søgning og afsnitsmanipulation); redaktøren skal fra disse elementer blot vælge sig videre i strukturen. Elementer af denne type har i redaktionsformatet tagview grå navne, og de vises i efterfølgende oversigter som sorte rektangler med hvid bund:

b) Tekst-elementer, hvori redaktøren kan skrive fritekst (og intet andet). Elementer af denne type har i tagview røde (men ikke understregede) navne*, og de vises i efterfølgende oversigter som sorte rektangler med gul bund: Fx. 1 og 5 på s. 2.

c) Valg-elementer, hvori redaktøren kan vælge mellem betegnelser fra en lukket liste (og ikke foretage sig andet). Sådanne elementer har i tagview blå navne*, og de vises i efterfølgende oversigter som sorte rektangler med blå bund: Fx. 7 og 11 på s. 2.

d) Blandede (mixed content) elementer, hvor redaktøren både kan skrive fritekst og (vekslende hermed) vælge underordnede elementer; de forbinder altså egenskaberne ved typerne a og b ovf. Sådanne elementer har i tagview røde understregede navne*, og de vises i efterfølgende oversigter som rektangler med fed rød indramning og gul bund: Fx. 8 og 16 på s. 2.

e) Attribut-elementer, hvor redaktøren (ligesom under pkt. b) skriver en (i dette tilfælde dog stærkt begrænset) fritekst. Disse (ganske få) felter nås ad en anden vej end elementerne i pkt. b (se ndf.). De har i tagview orange navn, og friteksten vises indrammet af: = " ". De vises i efterfølgende oversigter som sorte rektangler med grøn bund: Fx. 1.1 på s. 2.

* For en række underordnede elementer anvendes dog (i stedet for ovst. navnefarver) randmarkering (i blåt el. grønt), fx [] omkring <proveniens> (under <genustype>). Andre elementer dybt nede i strukturen har selv i tagview en html-markering. Fx. <ordbogshenvisning> B og D på s. 16.

- 2) Adgang til elementerne opnås vha. 4 ordrer:
- a) Oprettelse af ny artikel overhovedet: control N (cN)
- b) Overgang til søsterelement: control E (cE)
- c) Overgang til datterelement: control U (cU)
- d) Overgang til attribut-element: control B (cB)

3) I JO iLEX benyttes 3 tastaturer, som i skemaerne ndf. anføres for hvert tekstelement:

- a) Tastatur 1: JO Normal (ndf. forkortet T 1)
- b) Tastatur 2: JO Lydskrift (T 2)
- c) Tastatur 3: JO Etymologi (T 3)

4) De tre tastaturer har intet at gøre med de **skriftsnit** (alm. antikva, større skrift, fed skrift, understreget, kursiv, superskript), som i iLEX er defineret for hvert enkelt element. I oversigterne ndf. er skriftsnittet angivet element for element, hvis det afviger fra alm. antikva. Skriftsnit for tagview og www.jyskordbog.dk er ikke altid det samme; i så fald angives begge i nævnte rækkefølge, adskilt af bindestreg (fx: understreget — fedt).

jf. RR.xx vil med tiden referere til JO Redaktionsregler

Kommentarer til elementerne 0-35

(ny artikel)

I åningsruden Nyt Artikeldokument (se s. 20) skrives opslagsform og evt. homnr, og der vælges ordklasse (i lukket liste). Der afsluttes med tryk opå knappen Opret.

Der åbnes nu en template med flg. elementer udfyldt: artikelnavn (1), opslagsform (5) og ordklasse (7). Artikelnavnet (som er den opslagsform, artiklen skal have, dog uden særtegn) sikrer artiklens korrekte alfabetiske placering i basens registrering af artikler (i drop-downmenuen Documents Opslag tv.). Hvis der med cursoren klikkes på elementets indholdsangivelse (inden for rammen =" "), kan redaktøren ændre stavemåden (men stadig uden særtegn). Det kan også gøres ved at stille cursoren på artikel (+ artikelnavn) og taste cB; der åbnes da en attributrude, hvorindholdet kan tilrettes i øverste felt th., hvorewfter trykkes OK.

Quick-link til www.jyskordbog.dk (når redaktøren ønsker at hente information dér).

Felterne 3 a-c modsvarer oplysningerne i den nuværende redaktionsprotokol, mens 3 d giver mulighed for registrering af større rettelser (ikke småting som rettelse af trykfejl, tilføjelse el. sletning af et enkelt citat, etc.). Alle skrivefelter (th. for deres markering 🎲) oprettes af artiklens redaktør og udfyldes (af henh. redaktør, gennemlæser, redaktør og tilretter) på flg. form: redaktørforkortelse (OR, VS, TA, NG, IS etc.) + dato (xx.xx.xxxx), fx: VS 28.02.2016. Oplysningerne er tilgængelige for ordbogens brugere ved åbning af afsnittet

<krydshenvisning> fortsætter den tidligere ordbogs manuelle henvisninger (som ved parsingen blev omsat til automatlinks). Det er kun ekstra krydshenvisninger, baseret på lydel. skriveformer, som skal indtastres hér (idet henvisning til <primær-sideform>, <sekundærsideform> og <hertil-form> klares automatisk i iLEX). I 4 a skrives (med samme notation som i element 5) en form, der svarer til kendt kildes notation eller groft gengiver en påfaldende udtale (begge dele evt. i en bøjningsform), i 4 b skrives en af ordklassebetegnelserne tilbudt i 7 (samt evt., efter komma, en ordklassetilføjelse, svarende til 8).

opslagsform T 1 - stor fed skrift - do.

Her tilrettes evt. den i element 0 indtastede form mht.særtegn (hovedtryk, nultryk, bindestreg, deleprik, jf. RR xx).

homnr T 1 - superscript - do.

Her tilrettes evt. det i element 0 indtastede homonymnummer.

(ordklasse) fx: **subst.**

Her kan foretages rettelse af den i element 0 valgte ordklasse. Da valg af ordklasse kræver valg af bestemte kategorier i element 11 (og underkategorier), må evt. ændring af ordklasse følges op dernede.

ordklassetilføjelse

Her skrives evt. modifikationer til ordklasseangivelsen, fx: kun (registreret) i plur.; også opfattet som 2.sms.led; også anvendt som konj.; jf. RR xxx.

I 9.1 skrives præsentationsformel (af typen: med sideformen/-formerne, kun i sideformen etc., jf. RR xx). I 9.2 el. 9.4 skrives selve sideformen (efter samme regler som opslagsform i element 5, men yderligere med evt. bitryktegn). Stien over sideform vælges, når der skal knyttes en kommentar til den på-gældende primærsideform (el. fælles for flere sideordnede former). I 9.3 el. 9.5 skrives kun evt. notenummer, jf. s. 16.

Strukturen er helt parallel med den i element 9.

Her vælges (fra lukkede lister) kategorier, afhængigt af hvilken ordklasse der blev valgt i element 7. Mulige kategorier (bøjningsformer mv.) er opregnet s. 10, ordklasse for ordklasse.

Inden for grundform og nogle få andre bøjningskategorier kan udtaler præsenteres i hovedgrupper baseret på formvariant (som da for grundformen i reglen er foregrebet som primær-sideform i 9.2), el. baseret på aldersforskel, forskel i trykstyrke mv. Komplekse ords led/stavelser kan også behandles hver for sig. Redaktøren ledes gennem alle valgmuligheder på s. 11-12.

Elementet kan vælges et vilkårligt antal gange; iLEX sætter da semikolon mellem de enkelte udtaler + proveniens, og punktum efter sidste. Se nærmere s. 17 om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer heraf.

I de allerfleste skrivefelter inden for hovedet (og, om end sjældnere udnyttet, inden for halsen) kan indfældes en notereferance. På udtalekort kan der også placeres noter. Men ikke fra nogen af delene er der etableret linkning til afsnittet element 13. Redaktøren er altså selv ansvarlig for én-til-én overensstemmelse mellem notenummeret i hoved, hals el. på udtalekort og det tilsvarende notenummer hér. Om mulige datterelementer til 13.1, se s. 16.

historik

Se s. 15 om mulige datterelementer.

Se s. 14 om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer heraf.

16 udbredelse fritekst: T 1

Se s. 17 om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer heraf.

Om mulige datterelementer se s. 17.

artikelref.

Om mulige datterelementer til 18.1 se s. 14.

19 betydningsinddeling

Elementet kan genvælges; herved opnås (i store artikler) afsnitsdeling af typen A, B, C. iLEX sætter selv afsnitsbogstaver i korrekt følge (og ændrer dem, hvis hele afsnit flyttes). Elementet fungerer helt uafhængigt af afsnitsopdelingen vha. <betydninger>, jf. element 20. Fra betydningsinddeling er der (vha. cU) valg videre til definition og forklaring , men hermed stopper rækken af umiddelbare underelementer (modsat forholdet ved <betydning>, jf. 20).

Elementet kan genvælges; herved opnås afsnitsopdeling af typen 1), 2), 3). iLEX sætter selv betydningsnumre (og ændrer dem ved betydningsombytning mv.); ordningen fungerer helt uafhængigt af evt.
betydniungsinddeling>, jf. element 19.

21 kommentar fritekst: T 1

Om mulige datterelementer se s. 15.

22 definition fritekst: T 1 — større skrift - smallcaps

Kun centrale betydningskomponenter medtages her, medens bredere orientering (om situation, størrelsesforhold, anvendelse, social betydning etc.) udskydes til element 23, jf. RR xx. En sådan <forklaring> er dog sjælden, hvis der siden (med cE til element 24) vælges <underbetydning>.

Man kan ikke vende tilbage til elementet <definition> efter en indskudt <forklaring>. Om sjældent anvendte datterelementer i <definition> se s. 14. <kommentar> anvendes fx kun, hvis der heri undtagelsesvis skal bruges underelementer, som ikke tillades direkte under <definition> (fx <form> el. <kort>); normalt skrives parentetiske indskud som del af selve friteksten.

Her meddeles omstændigheder, der er perifere for ordets definition som sådan (jf. element 22), men skønnes væsentlige for forståelsen af, hvordan det pågældende ord blev anvendt (i den pågældende betydning) i lokalsamfundet; jf. RR xx. Her indfældes også litteraturhenvisninger samt krydshenvisninger inden for samme artikel. Om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer heraf se s. 15.

Ved en fejl vises <ubetydning> ikke som en valgmulighed, når redaktøren stående i 23 taster cE; redaktøren må aktivt vælge elementet, skønt det markeres forbudt. Elementet kan genvælges: 1.1), 1.2) etc. iLEX sætter selv betydningsnumre (og ændrer dem ved betydningsombytning mv.). Der fortsættes (ligesom fra element 20) med cU til 21-22. Efter <forklaring> i underbetydning kan vælges <ubetydning> (= under-underbetydning): 1.1.1), 1.1.2) etc.

Dybere brug af decimalsystemet anvendes ikke i Jysk Ordbog. Når der ikke (fra element 23) vælges dybere lag fortsættes (med cE) til element 25.

25 [talje]

Elementet er en mineatureudgave af <hals> (element 14-18), men kun gældende en enkelt <betydning>, <ubetydning> el. <uubetydning>. Der vælges samme underelementer (i samme rækkefølge). <talje> vises ligesom <hals> i skarp parentes.

Elementet anvendes til særgruppering af ét eller flere belæg (som så vælges efter kommandoen cU). iLEX indsætter i web-ordbogen en tankestreg foran hver belæggruppe og tillader en indledende kommentar (27) gældende for hele det følgende sæt af belæg.

Den oplagte brug af <kommentar> undgås hér, fordi teksten da vises med versaler i netudgaven .

Indlederen gælder hele den følgende belæggruppe og er typisk: (talemåder:), (vejrregler:), (overført:). Da der ikke kan vælges datterelementer, må evt. artikelhenvisning, angivelse af form/udtale etc. undgås eller meddeles i kommentar i starten af første belæg, idet gyldigheden for flere belæg alene antydes ved det afsluttende "indre kolon".

Denne kommentar gælder (normalt) kun det umiddelbart efterfølgende belæg. Her skitseres typisk situationen, hvor en handling foretages eller en replik falder, jf. RR xx. Om mulige datterelementer se s. 15.

citat

fritekst: T 2 (+1, 3) — kursiv - do.

Om mulige datterelementer og brugen heraf se s. 14.

Om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer se s. 17.

32

fritekst: T1

Om mulige datterelementer se s. 17.

henvisning fritekst: T1

Elementet er alternativ til <belæg>, men vælges normalt først tilsidst (efter samtlige belæg, evt. i en belæggruppe). Om mulige datterelementer og de mest brugte kombinationer se s. 15.

Indleder og kommentar er alternativer, som i web-ordbogen præsenterer teksten hhv. uden og i parentes; da tekst i parentes (med "indre kolon") er normen, anbefales kommentar.

Element 33 kan genvælges; hver gang indsætter iLEX en dobbeltplanke foran. 33.4-33.7 er helt identisk med elementerne 22, 23, 25 og det følgende unummererede felt i skemaet s.1. Et element svarende til 24 kan ikke vælges i forlængelse af 33.5, og plankeafsnittene 33-35 kan heller ikke.

Om mulige datterelementer i 33.4-33.5 og brugen heraf, se s. 14 hhv. 15.

Element 34 kan genvælges, så der kan sættes flere grupper af faste forbindelser efter hinanden (af hver sin karakter, se fx *ad*).

Det er p.t. muligt istf. 34.1 at vælge søsterelementet <kommentar>, men da dettes tekst vises i versaler i web-ordbogen, frarådes valget. I 34.1 skrives normalt blot: faste forb.: (men der kan specificeres mht. kontekst el. indhold, jf. RR xx). Bemærk, at der altid sluttes af med kolon el. "indre" kolon (i parentes).

I 34.3 skrives forbindelsens ordlyd. Der kan (inden for samme forbindelseslemma) vælges flere forbindelsesformer efter hinanden, som da vises med komma imellem (foran fælles forklaring mv.).

34.5 kan genvælges; herved opnås betydningsinddeling a), b) etc. (svarende til 1), 2) etc. for betydninger, jf. element 20). iLEX tillader, at der før el. istf. 34.5 vælges <definition>, men dette bør undgås, fordi dette element fremtræder understreget i web-ordbogen, og den overordnede forbindelsesform jo i forvejen er understreget. Elementet 34.5 forener altså, hvad der under <betydning> er splittet op på elementerne <definition> og >forklaring> (jf. 21-22). Om mulige datterelementer til 34.5 og typisk brug se s. 15.

Elementerne 34.6-34.7 er helt identiske med element 25 + det følgende unummererede element i artikelskemaet s.1. Der kan ikke (efter 34.5) vælges noget, der svarer til underbetydning (jf. 24) – og heller ikke plankeafsnit svarende til 33-35.

Også hér er p.t. <kommentar> et muligt alternativ til 35.1, men frarådes af samme grund som i pkt. 34. kommentar alternativer, som i visningen præsenterer teksten hhv. uden og i parentes.

I 35.1 kan typisk skrives: tilsvarende: ; der kan også skrives: hertil: , hertil flg. sms.:, hertil flg. betegnelser for doven person: (etc.) – se nærmere RR xx. Bemærk, at der altid sluttes af med ægte kolon el. "indre" kolon (i parentes).

35.4 giver mulighed for en kommentar til 35.3 (fx specifikation af ordklasse for et afledt ord: adj. etc.), men vil fremover blive søgt henlagt til et nyt element <ordklasse>. I 35.3 skrives ordets form. Inden for samme <hertil-lemma> kan der vælges flere <hertilformer>, som da i web-ordbogen vises med komma imellem (og fælles <forklaring> mv.). iLEX tillader <definition> som alternativ til element 35.5, men valget undgås af samme grunde som i pkt. 34 ovf. Så 35.5 forener også her, hvad der under <betydning> (jf. 20) er splittet op på <definition> og <forklaring> (jf. 22-23).

For 35.6-35.7 gælder helt samme forhold som for 34.6-7 (se ovf.).

Kommentarer til s. 10-12:

På s. 10 vises – ordklasse for ordklasse – de enkelte kategorier, som kan vælges i iLEX. Rækkefølgen her er obligatorisk. En efter kategorien indskudt kategori-form vises i web-ordbogen foran det kolon, som iLEX altid tilføjer efter en valgt kategori. Fra s. 10 vises videre til oversigterne over underkategorier på s. 11-12 samt til elementet <genusformer> på s. 15.

Rækkefølgen af underkategorier på s. 11-12 ligger ikke fast i iLEX-regi (fordi en sådan ordning ville have ført til vel mange valg-niveauer). Men hidtidig praksis tilsiger netop den rækkefølge, som vises her på sidernee. iLEX lægger heller ingen hindringer i vejen for, at redaktøren mixer kategorier fra kolonnerne 1, 2 osv., men det anbefales undgået. Hvis redaktøren alligevel føler behov for det, anbefales en indbyrdes rækkefølge, der konsekvent peger **nedad /mod højre** i skemaerne.

På to punkter er det praktisk at "snyde" lidt med kategorierne.

1) Ved præfiksord (af typen *be¹dure, be¹skidt*), samt sammensætninger med kort, næsten ensartet udtalt førstesled (fx *u-, til-, mis-*).

Da sådanne førsteled normalt har egen samlingsartikel i JO (med redegørelse for udtalen), har hidtidig praksis været den, at redaktøren under <grundform> alene redegør for underkategorien <2.sms.led> (el. <2.led>), og dernæst (når der skal redegøres for bøjning) blot vælger de pågældende bøjningskategorier (uden igen her at vælge kategorien <led2> etc.). Trods manglende logik ser det rigtigt ud i visningen, hvor grundform jo ikke eksplicit præsenteres som sådan. Der kommer altså blot til at stå: 2.led: + former med bindestreg (fx -'dur), og parallelt hermed: præt.: + former (igen med bindestreg, fx -t). Kort sagt samme opstilling og med samme kategoriangivelser, som læseren er vant til fra usammensatte ord.

2) Helt tilsvarende ved nogle få sammensatte. pronomener som end-'én og hver'andre, hvor en opdeling for <grundform> i <1.led, 2.led> underforstås i senere bøjningsformer

Efter udfyldning af <artikelref> skal redaktøren vha. funktiontasten F8 konrollere linkets ønskede adresse (vist som søgeresultat nederst i et særligt Bind-vindue, hvor man accepterer vha. ordren Bind, eller fortryder og nærmere overvejer udfyldningen af <artikelref>. I tagview ses vellykket binding som ⇔ efter ▶, manglende binding som ⇔, og tvivlsom binding som ⇔ el. ↔ . Der kan naturligvis først effektivt bindes til en artikel, når den er redigeret; links til uredigerede artikler må afvente binding.

Kildens tekst skrives altid i fritekst; <kommentar> bruges kun, når der skal tilføjes en redaktionel forklaring. Situations- el. stilkarakteristik skrives dog normalt (i parentes med indre kolon) i det foregående søster-element <kommentar> (28).

Datter-elementerne undgås helst hér og udskydes til <forklaring> (23).

<genustype> (og dermed <morfem>) anbefales opgivet, idet typen af genus indtastes i friteksten.

I 32a tastes årstal (el. lign.), afsluttet med kolon; desuden (i parentes) evt. kort kommentar vedr. bøjningsform, fx. (præs.); i 32c skrives områdebetegnelse og/eller (i <kommentar>) kilde.

kilde Tast første bogstav og vælg kilden i lukket liste. For punktoptegnelser tastes space og derpå aQ; i vinduet åbnes nu særlig alfabetisk liste for -kilder.

iLEX tillader også det overflødige element <etc>

*) el. <ordbogshenvisning> (se s. 14)

<kat.kom.> bruges kun som direkte kommentar til en bøjningsform (fx præs.:) og vises inden for det afsluttende komma, altså: præs. (xxx):

I a.1 skrives på vanlig vis kortnavn (fx: K 4.9); der kan kun skrives ét kortnavn i hver, så hvis flereb atlaskort skal nævnes, kræves der forinden nyt <kort> (efter komma). I b.1 skrives blot: kort, kort 1 (el. lign.), og iLEX tilføjer selv pilen; i c.1 skrives: se kort (el. lign.). I elementerne b.2 og c.2 skrives kortets traditionelle jpg-navn, fx bede[01]03S (se navnekonventionerne i RR. xx); kun ved spaltekort er betydningsnummer relevant.

Forkortelserne i A er dem fra JOs kildefortegnelse; til homograf- og afsnitsbetegnelse bruges den påpgældende ordbogs konvention. Ordbogshenvisning kan indtil videre godt undværes (til fordel for de alm. kildeangivelser ØMO., ODS. etc., men åbner mulighed for på sigt at linke di-rekte til andre web-ordbøger.

</homograf>

</afsnit>

Desuden tilbydes i Tagview et Standardtastatur (med de sædvanlige Times-tegn, dog kun svarende til tastplaceringerne lower og upper, ikke kombinationerne med option)

Tastatur 2 JO Lydskrift

Tastatur 1

JO Normal

Tastatur 3 JO Etymologi

iLEX Shortcuts

(som virker på mac) c = control, s = shift, a = alt/option

<mark>Åbn</mark> ny artikel	cN	<mark>Åbn</mark> ny template Åbn ældre template	csN csO	
Slet mark. tekst/element Kopier mark. tekst /eleme Indsæt slettet/kop. tekst eler Fortryd seneste træk	delite el. cX ent cC nent cV cZ	Vælg tastatur 1 Vælg tastatur 2 Vælg tastatur 3 Vælg Standard	a0 sa0 ca0 c0	
(stående på elementnavn) <mark>Indsæt</mark> søster-element Indsæt datter-element	cE cU	Indsæt attribut	cB	
(stående på elementnavn)				
<mark>Gå til</mark> moder-element Gå til følgende søster-elem. Gå til forrige søster-elem.	cQ c+ned c+op	Information om dette element	caI	
Flyt foran forrige søster-elen Flyt efter følgende søster-ele Flyt ud (og ned) som søster t forrige moderelemen Flyt ind som (sidste) datter t	n. a+op em. a+ned il t a+venstre		0 > 0	0
forrige søsterelement	a+højre	0	> °	0
(stående i tekst)		$\circ \xrightarrow{\circ}$		0 0
<mark>Gå til</mark> dette ords slutning Gå til forrige ords slutning	c+højre c+venstre			
Gå til element-panel Gå til søgepanel Gå til template-panel Gå til validerings-panel Gå til klippebords-panel (stående i dokument)	aM aS aL a+F7 aC	Se dokument i Tagvi (redaktionsm Se dokument som pr Se dokument som ht	iew odus) a eview a ml a	1 3 4

Validér dette dokument caA